

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ "ПРОФ. ИВАН БАТАКЛИЕВ" ГРАД ПАЗАРДЖИК

УТВЪРЖДАВАМ

Директор Д. Кемчева

ПРОГРАМА
ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ
НА УЧИЛИЩЕ

за учебната 2018/2019 година

Утвърдена със заповед №383-1353/11.09.2018 г.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата програма е в съответствие с целите, залегнали в националните политики по превенция на ранното напускане на образователната система и комплекса от мерки на правителството в областта на образованието и социално-икономическото развитие.

Водещи стратегически документи при изготвяне на училищната програма на ОУ „Проф. Иван Батаклиев” за превенция на ранното напускане на образователната система:

1. Стратегия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013 – 2020);
2. План за 2017-2018 г. За изпълнение на стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013- 2020);
3. Национална стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността (2014 – 2020);
4. Национална стратегия за учене през целия живот за периода 2014 – 2020 година
5. Конвенцията за борба срещу дискриминацията в областта на образованието;
6. Закон за предучилищното и училищно образование;
7. Наредба за приобщаващото образование;
8. Закон за младежта;
9. Национална стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване до 2020 г.;
10. Областни и общински стратегически мерки за превенция от отпадане;
11. Закон за закрила на детето;
12. Етичен кодекс на училищната общност.

В Стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013 – 2020), преждевременното напускане на училище е дефинирано като сложно явление, което оказва сериозно влияние върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното социално-икономическо развитие на една страна в средносрочен и дългосрочен план. Превенцията и преодоляването на проблема изисква интегрирана политика и ангажираност на всички сектори и институции, свързани с образованието и с личностното и професионалното развитие на децата и младите хора в България. Необходими са широкообхватни мерки, насочени към осигуряване на: успешен преход между различните степени на образование, гъвкави и успешни възможности за преждевременно напусналите да продължат обучението си в системата на училищното образование с цел придобиване на ключови компетентности, разнообразни форми на обучение, признаване и валидиране на резултати от неформално обучение и информално учене, добра координация между институциите от няколко различни сектора на всяко ниво на управление – национално, регионално, местно и училищно. Един от факторите за преждевременно напускане на образователната система наложи въвеждането на единен Механизъм за противодействие на училищния тормоз, който има за цел да подпомогне училищата в усилията им за справяне с това явление.

II. ПРИНЦИПИ НА УЧИЛИЩНАТА ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ОТПАДАНЕТО НА УЧЕНИЦИ

Училищната програма за превенция на отпадането на ученици се базира на основни принципи на включващото образование:

- ✓ Всяко дете има право на равен достъп до образование;

- ✓ В образователния процес не се допуска дискриминация, основана на раса, народност, пол, етническа принадлежност, вероизповедание, обществено положение, увреждане или друг социален статус;
- ✓ Учениците трябва да бъдат стимулирани да участват активно в образователния процес.

При изготвянето на програмата се отчитат:

- ✓ Ролята на цялата система от участници и взаимоотношенията помежду им, като се признава ролята на всяка от заинтересованите страни;
- ✓ Сътрудничество в образователната институция за насърчаване на позитивната училищна култура, работата в екип в рамките на училищната общност;
- ✓ Координираните мерки на всички нива;
- ✓ Проследяване напредъка на ниво училище.

III. РИСКОВЕ ОТ РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

Преждевременното напускане на училище води още до нарастване на рисковете от социално изключване, застрашава сигурността и стабилността на обществото и е предпоставка за повишаване на криминалните прояви сред малолетни и непълнолетни, влошаване качеството на живот на сегашното и на следващите поколения. Здравният статус и достъпът до ресурси и услуги, които могат да осигурят по-добър стандарт и продължителност на живота в добро здраве и благосъстояние, са в пряка зависимост от получената по-висока степен на образование. Посочените последици са показателни за мащаба и степента на негативното влияние на преждевременното напускане на училище върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното социално-икономическо развитие на страната в средносрочен и дългосрочен план, поради което данните за дела на преждеременно напусналите образователната система в България не трябва да успокояват, а да насърчават изпълнението на всеобхватна и интегрирана политика за превенция на явлението, както и за неговото преодоляване там, където съществува.

Настоящата Програма конкретизира изброените стратегически и нормативни документи в три основни направления:

1. Превенция на преждевременното напускане на училище в ОУ „Проф. Иван Батаклиев” чрез:

- 1.1. Анализ на вероятните причини, водещи до отпадане от училище и напускане на образователната система
- 1.2. Идентифициране на рисковите фактори за преждевременното напускане на училище с оглед ограничаване на последиците от тях и планиране на политики и мерки за преодоляване на рисковите фактори от отпадане;
- 1.3 Превантивни мерки, предотвратяващи преждевременното напускане на училище.

2. Интервенция срещу преждевременното напускане на училище чрез:

- 2.1. Повишаване участието и ангажираността на родителите.
- 2.2. Създаване на позитивна образователна среда
- 2.3. Високо качество на образование

3. Политики за компенсирание на ефекта от преждевременното напускане на училище:

- 3.1. Завръщане на преждеременно напусналите училище към формалната система на образование и обучение чрез използването на различни форми на обучение;
- 3.2. Популяризиране на възможностите за учене в клубове, библиотеки, читалища, регионални и местни центрове;

3.3. Кариерното ориентиране и консултиране съдействат за информиран избор на образователен и професионален път от семейството и детето, засилват мотивацията за оставане в училище и придобиване на образователна степен.

3.4. Обучение по предприемачество.

IV. ПРИЧИНИ ЗА ОТПАДАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ

Причините за преждевременното напускане на училище могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории:

1. Социално-икономически причини
 - ✓ Лошо качество на живот на определени социални слоеве;
 - ✓ Ниски доходи – невъзможност за покриване на разходите (учебни помагала, тетрадки, дрехи, храна)
2. Образователни причини
 - ✓ Затруднения при усвояване на учебния материал;
 - ✓ Слаб интерес към учебния процес и произтичащото от него нежелание да се посещава училище;
 - ✓ Наличие на конфликтни отношения със съученици и/или учители и др.
3. Етнокултурни причини:
 - ✓ по-ниска ценност на образованието;
 - ✓ по ранното встъпване в брак и др.
4. Психологически причини
 - ✓ Чувство за неуспех;
 - ✓ Отчуждение от натрупания училищен опит, неувереност в себе си;
 - ✓ Усещане за ограничен контрол върху събитията т.н. самовъзприемане: „нямах късмет“, „не ми провървя“.
5. Институционални причини
 - ✓ Недостатъчно координиран подход между различните служби и специалисти на национално, регионално, местно и училищно ниво за справяне с преждевременното напускане на училище;
 - ✓ Недостатъчно ефективен контрол върху управлението и функционирането на политиките за обхващане, задържане и реинтегриране на учениците в образователната система.
6. Причини, свързани със здравния статус
 - ✓ В контекста на политиките за развитие на приобщаващото образование продължава тенденцията за интегриране на учениците с трайни здравословни проблеми и/или проблемно поведение в неспециализираните училища.

ОУ „Проф. Иван Батаклиев” – Пазарджик е едно от училищата в България, в което няма отпаднали ученици. Ежегодният статистически задълбочен анализ на превантивните дейности, които съпътстват целогодишната работа на училищния екип показва, че това се дължи най-вече на последователната политика на образователната институция в посока реализиране на дейности, залегнали в Стратегията ѝ за развитие, подчинени на принципите за:

- ✓ всеобхватност на дейностите – осъществяване на дейности по превенция на тормоза и насилието, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение, които са израз на общата воля и на координираните усилия на всички участници в образователния процес;
- ✓ публичност и прозрачност на цялостната политика - чрез интернет страницата на училището и партньорството с медиите, документиране на проблемните и рискови ситуации и добрите практики;

- ✓ обратна връзка с институции, родители, педагогически съветник, психолог, класни ръководители, учители и ученици;
- ✓ приемственост – чрез съхраняване на традициите, равнопоставеност на всички приоритети в развитието на образователната институция;
- ✓ идентифициране на рисковите фактори – доклад-анализ на педагогически съветник и класни ръководители.

Вероятните причини за отпадане на ученици в ОУ „Проф. Иван Батаклиев” са предимно от семейно и социално естество:

1. *Възможно е нежелание на родителите* детето да ходи на училище поради страх от социална изолация и неприемане, невъзможност за адаптиране към останалите ученици; занижена самооценка, страх от неуспех, невъзможност за прибиране в населеното място-загубване на детето.
2. *Трудова миграция на родителите.* Напускане на единия или и двамата родители на страната поради невъзможност за издръжка на семейството и търсене на работа в чужбина. Оставяне на детето на грижите на баби и дядовци, които нямат същия авторитет и изпадат в безсилие за справяне с трудната социална обстановка и новите модели на поведение на децата.
3. *Липса или занижен контрол върху цялостното развитие на детето.* Изразява се в неконтролиране на часовете за прибиране от училище, непознаване на контактите и приятелския кръг на детето, непроверяване на изученото през деня, както и подготовката на детето за следващия ден – домашни работи, изпълнение на други поставени от учителя задачи;
4. *Чести конфликти между агресивни родители* – побой, домашно насилие, развод, посегателство от страна на нови партньори на един от двамата родители.

V. МЕРКИ

Мерките, които ОУ „Проф. Иван Батаклиев” предприема за преодоляване на причините за отпадане са синхронизирани с националните, областни и общински стратегии, като се отчита спецификата на образователната институция и нуждите от подкрепа на всеки ученик.

1. Изграждане на позитивна образователна среда:

- ✓ Сигурна и безопасна среда- видеонаблюдение, пропускателен режим, пожароизвестителна инсталация;
- ✓ Ясно дефинирани правила, задължения, права и отговорности. Контрол на училищната документация, контакти с родителите, електронна платформа, електронен дневник;
- ✓ Активно взаимодействие между учители, родители и ученици – стратегия за подобряване на комуникацията; съвместни обучения, екскурзии, мероприятия; дни на отворени врати; беседи в час на класа с участието на родители; обсъждане на казуси; открити уроци/добри практики;
- ✓ Изработване на План за комуникация, Стратегия за ИКТ, План за училищни иновации и работа с културни институции;
- ✓ Училищно настоятелство- закупуване на помагала, награди за учители и ученици за 24-ти май; подобряване на МТБ; контрол на организираното хранене на учениците; Обществен съвет;
- ✓ Демократизация на училищния живот и управлението в училище- ученически съвет, педагогически съветник, психолог;
- ✓ Изработване и прилагане на Механизъм за противодействие на училищния тормоз;

- ✓ Ефективно партньорство със заинтересувани институции: КСУДС, ОЗД, БЧК, МОСВ, КАТ, ДПС, Младежки дом, Община Пазарджик;
- ✓ Осигуряване на съвременна технологична среда: интернет, компютър и мултимедиен проектор във всяка стая, електронни учебници, електронни дъски, система Netsupport School, електронна система „Феникс”; **Class Dojo**
- ✓ Групова работа с ученици за създаване на умения за положителна самооценка и активна жизнена позиция – образователни беседи, издаване на училищен вестник, радиопредавания, кариерно консултиране;
- ✓ Работа в екип чрез участия в празници и мероприятия от официалния и обредния календар;
- ✓ Екскурзии, лагери, състезания, изложби;
- ✓ Организиране и провеждане на благотворителни акции чрез изложби и базари за децата в неравностойно положение.

2. Високо качество на образование:

- ✓ Система от мерки за допълнителна работа с изоставащи ученици – консултиране, подкрепа за покриване на ДОС;
- ✓ Ефективност на оценяването – уеднаквяване на тестове и критерии за оценяване по учебни предмети;
- ✓ Прилагане на съвременни подходи на преподаване – интердисциплинарен, проектно-базиран; използване на ИКТ в образователния процес;
- ✓ Споделяне на добри практики;
- ✓ Участие в конференции с доклади;
- ✓ Сайт на училището- споделяне на добри практики, достъп до електронни уроци, популяризиране на личните изяви на ученици и учители;
- ✓ Оптимизиране обхвата на целодневната организация на учебния ден;
- ✓ Ефективно управление на свободното време чрез участие в извънкласни и извънучилищни дейности - проект „Твоят час”, СИП, школи и занимания в ОДК, Младежки дом, спортни клубове;
- ✓ Участие в конкурси, олимпиади, състезания и др.

3. Други мерки и дейности, залегнали в комплексния план за достигане на стратегическите цели, свързани с превенцията от отпадане са:

- ✓ Програма за предоставяне на равни възможности за приобщаване на учениците от уязвими групи в ОУ „Проф. Иван Батаклиев”;
- ✓ Училищна програма за работа с родителите;
- ✓ Целодневна организация на учебния ден за начален етап;
- ✓ Реализирането на конкретни дейности за постигане целите на училищната програма;
- ✓ Изграждане на широко публично доверие и подкрепа на политиките за превенция и намаляване преждевременното напускане на училище;
- ✓ Запознаване на учениците и родителите с правилника на училището и с инструктажите за безопасност в началото на учебната година;
- ✓ Разглеждане на теми в ЧК свързани с превенция на насилието, опасностите от сърфиране в интернет, гражданско и здравно образование;
- ✓ Изготвяне на ежемесечна информация за осъществята на учениците от класните ръководители;
- ✓ Координиране на действията на класните ръководители с тези на педагогическия съветник, училищния психолог и училищното ръководство;
- ✓ Подпомагане адаптирането на учениците от петите класове в прехода от начален към прогимназиален етап на обучение. Провеждане на тренинги за адаптация и екипност от педагогическия съветник и психолога;

✓ Утвърждаване на позитивна дисциплина – използване на мерки и подходи, гарантиращи изслушване на ученика, осъзнаване на причините за проблемното му поведение и предоставяне на възможност за усвояване на добри поведенчески модели спрямо себе си и останалите;

✓ Провеждане на консултации по учебните предмети по утвърден график, както и допълнителна работа с ученици, изпитващи обучителни затруднения през ваканциите;

✓ Консултиране на застрашените от отпадане ученици с педагогическия съветник или с училищния психолог.